

Οι τρεις μεγάλοι τραγικοί

Αισχύλος

Η ζωή και τα έργα του Αισχύλου

Ο Αισχύλος γεννήθηκε στην Ελευσίνα το 525 π.Χ. και πέθανε στην Σικελία το 456 π.Χ. Επέτυχε 13 νίκες σε δραματικούς αγώνες με την πρώτη να έχει επιτευχθεί το 486 π.Χ. Έγραψε 90 τραγωδίες συνολικά από τις οποίες ακέραιες σώζονται μόνο 7 οι οποίες είναι οι εξής :

<i>Πέρσαι</i>
<i>Ίκέτιδες</i>
<i>Έπτά επί Θήβας</i>
<i>Προμηθεύς Δεσμώτης</i>
<i>Άγαμέμνων</i>
<i>Χοηφόροι</i>
<i>Ευμενίδες</i>

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

Η τραγωδία *Πέρσαι* έχει το ίδιο θέμα με τις *Φοίνισσες* του Φρυνίχου και θεωρείται η πρώτη από τις σωζόμενες τραγωδίες του.

Οι τραγωδίες *Άγαμέμνων*, *Χοηφόροι*, *Εύμενίδες* αποτελούν την τριλογία *Όρέστεια* με ενιαία υπόθεση εμπνευσμένη από τον μύθο των *Ατρείδων* στις Μυκήνες του Άργους.

Η φιλοσοφία του Αισχύλου

α. Η ποίηση του Αισχύλου διακρίνεται από *βαθιά θρησκευτικότητα*. Βασικό στοιχείο του Αισχύλου είναι οι *θεοί* και η *θεία δίκη*, άλλως *η νέμεσις*. Οι άνθρωποι συγκρούονται με τους θεούς χωρίς στις επιλογές τους καθώς έχουν την πλήρη ευθύνη των αποφάσεων και των πράξεών τους. Οι θεοί, όμως, τιμωρούν την *Ύβρις*, την ανθρώπινη αλαζονεία, η οποία διαταράσσει την ισορροπία της κοινωνίας και προκαλεί αταξία και χάος. Ο άνθρωπος τιμωρείται ώστε να επανέλθει η διασαλευθείσα τάξη και το πάθημα να γίνει μάθημα και να παραδειγματίσει όλη την κοινότητα.

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

β. Άλλα στοιχεία της ποίησης του Αισχύλου είναι η φιλοσοφική σκέψη και

γ. η φιλοπατρία, ο νικητής αγαπάει την πατρίδα του αλλά σέβεται τον ηττημένο.

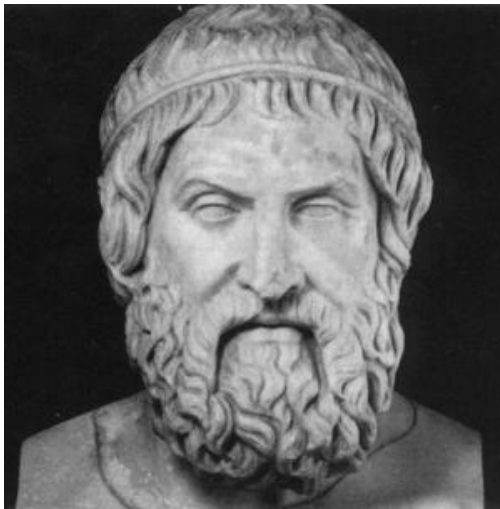
Οι Πέρσες του Αισχύλου, από το θέατρο Τέχνης, σε σκηνοθεσία Καρόλου Κουν , μετάφραση Πάνου Μουλά, σκηνικά Γιάννη Τσαρούχη και μουσική Γιάννη Χρήστου. Οι «Πέρσες» είχαν ανεβεί πρώτα στο Λονδίνο, στο Θέατρο Aldwych, στο πλαίσιο του θεατρικού φεστιβάλ World Theatre Season, την 20ή Απριλίου 1965 και εν συνεχεία στο Ωδείο Ηρώδου του Αττικού, στο Φεστιβάλ Αθηνών, την 21, 24 και 25 Αυγούστου της ίδιας χρονιάς. Πηγή: www.lifo.gr

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

Οι καινοτομίες του Αισχύλου

Ο Αισχύλος καινοτομεί

- i. στην εισαγωγή και δεύτερου υποκριτή,
- ii. στην μείωση της έκτασης των χορικών μερών,
- iii. στην μείωση των ανδρών του χορού σε 12 από 50,
- iv. στην ενιαία υπόθεση των τριλογιών,
- v. στην βελτίωση της χορογραφίας και της σκευής.

Ο Αισχύλος

Ευριπίδης

Η ζωή και τα έργα του Ευριπίδη

Ο Ευριπίδης γεννήθηκε στη Σαλαμίνα το 485 π.Χ. κι πέθανε στην Πέλλα, στην αυλή του βασιλιά Αρχέλαου. Επέτυχε 4 νίκες σε δραματικούς αγώνες με την πρώτη να έχει επιτευχθεί το 441 π.Χ. Έγραψε 92 τραγωδίες συνολικά από τις οποίες ακέραιες σώζονται μόνο 18 και ένα σατυρικό δράμα). Τα σωζόμενα έργα είναι τα εξής:

<i>Άλκηστις</i>	<i>Άνδρομάχη</i>
<i>Ήλέκτρα</i>	<i>Φοίνισσες</i>
<i>Μήδεια</i>	<i>Έκάβη</i>
<i>Ίφιγένεια εν ταύροις</i>	<i>Όρέστης</i>
<i>Ηρακλείδες</i>	<i>Ίφιγένεια εν Αύλιδι</i>
<i>Ελένη</i>	<i>Βάκχες</i>
<i>Ίππόλυτος</i>	<i>Ρήσσοσ</i>
<i>Ίων</i>	<i>Κύκλωψ (σατυρικό δράμα)</i>

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

Άγαλμα του Ευριπίδη που κρατά ένα τραγικό προσωπείο.

Μουσείο Βατικανού, Ρώμη

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

Οι τραγωδίες του Ευριπίδη αναφέρονται στα πολιτικά και τα ηθικά προβλήματα της εποχής, τα ανθρώπινα πάθη, τη θέση της γυναίκας στην κοινωνία, τη βία, το δικαίωμα του ανθρώπου να παλεύει ενάντια στην αδικία.

Η ποίηση του Ευριπίδη διακρίνεται για

- α. το νεωτεριστικό πνεύμα, την ανάλυση των ανθρώπινων παθών από φιλοσοφική σκοπιά,
- β. την επιρροή που έχουν ασκήσει οι σοφιστές,
- γ. την διακωμώδηση των αντιλήψεων των συγχρόνων του για τους θεούς χωρίς όμως να στρέφεται εναντίον της θρησκείας· μολονότι κατηγορήθηκε ως ασεβής και ως άθεος· η χρήση του από μηχανής θεού στοχεύει στην προσπάθειά του να αποκαταστήσει τον σεβασμό στους θεούς καλοπιάνοντάς τους,
- δ. την απεικόνιση των ηρώων του με πάθη και αδυναμίες· αυτοί μόνοι αποφασίζουν και ευθύνονται για τις πράξεις τους.

Οι καινοτομίες του Ευριπίδη

Ο Ευριπίδης καινοτομεί σε ό τι αφορά

α. τους εκτενείς προλόγους όπου δεν εκτίθεται η αρχή της δράσης αλλά η προϊστορία,

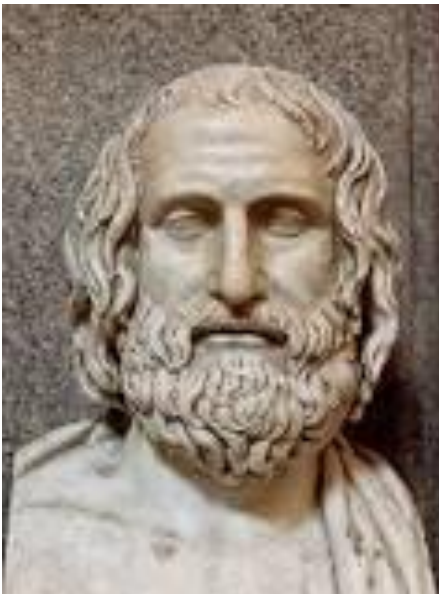
β. την εισαγωγή του από μηχανής θεού για τη λύση της δραματικής πλοκής, κάνοντας χρήση μηχανικών μέσων όπως είναι η αιώρα,

γ. τον περιορισμό της έκτασης των χορικών

δ. την απεξάρτησή τους από το θέμα των επεισοδίων,

ε. την αύξηση των μονωδιών,

στ. την επιρροή των ανατολικών στοιχείων

Ο Ευριπίδης

Σοφοκλής

Η ζωή κι τα έργα του Σοφοκλή

Ο Σοφοκλής γεννήθηκε στον Κολωνό Αθήνας, 496 π.Χ. και πέθανε το 406 π.Χ. υπέργηρος, σε ηλικία 90 ετών. Ήταν γιος ενός εύπορου Αθηναίου, του Σοφίλου. Κατά συνέπεια, η οικογενειακή περιουσία του επέτρεψε να καλλιεργηθεί πνευματικά ὤκαι να μάθει μουσική. Έχαιρε μεγάλης εκτίμησης και ανέλαβε αρκετά στρατιωτικά, οικονομικά και θρησκευτικά καθήκοντα στην Αθήνα, εξελέγη στρατηγός (μαζί με τον Περικλή) στην εκστρατεία της Σάμου το 441-440 π.Χ. και συνδέθηκε με επιφανή πρόσωπα της εποχής όπως ήταν ο Κίμωνας, ο Περικλής, ο Ηρόδοτος ...Πρωτοεμφανίστηκε στο θέατρο το 468 π.Χ. και κατήγαγε νίκη επί του Αισχύλου, συμμετείχε σε 30 δραματικούς αγώνες και του απενεμήθησαν πολλά βραβεία. Έγραψε 123 δράματα, από τα οποία σώζονται μόνο 7 (καθώς και αποσπασματικά ένα σατυρικό δράμα):

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

<i>Αΐας</i>
<i>Άντιγόνη</i>
<i>Τραχίνιες</i>
<i>Οΐδίπους Τύραννος</i>
<i>Ήλέκτρα</i>
<i>Φιλοκτήτης</i>
<i>Αϊδίους επί Κολωνῶ</i>
<i>Ιχνευτές(σατυρικό δράμα)</i>

Η φιλοσοφία του Σοφοκλή

Ο Σοφοκλής

- α. πραγματεύεται το πρόβλημα της ηθικής τάξης,
- β. αναζητά τα κίνητρα και τον εσωτερικό ψυχισμό των προσώπων για κάθε ανθρώπινη πράξη,
- γ. σέβεται τις μυθικές και θρησκευτικές παραδόσεις της πόλης,
- δ. σέβεται τους θεούς των οποίων η παρουσία είναι πάντα αισθητή στο έργο του γιατί αντιπροσωπεύουν το φως, την ηρεμία και την δύναμη,
- ε. θεωρεί ότι οι θεϊκοί νόμοι *υπερισχύουν* σε όλα και δη των ανθρώπινων νόμων,
- στ. θεωρεί ότι οι ήρωές του είναι γενναιότεροι από τον μέσο άνθρωπο και δεν έχουν καμιά ανθρώπινη

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

βοήθεια προερχόμενη ουδαμόθεν · εδώ διαφέρει από τις απόψεις του Αισχύλου και του Ευριπίδη,

ζ. τοποθετεί τον άνθρωπο στο *κέντρο* του τραγικού κόσμου· ο Σοφοκλής παρουσιάζει τον άνθρωπο όπως πρέπει να είναι προκειμένου να αναγνωρίζει ο θεατής τις δικές του αρετές,

η. διαχωρίζει τα πρωτεύοντα από τα δευτερεύοντα πρόσωπα που τα χαρακτηρίζει *αδυναμία, αναποφασιστικότητα, φόβους, έλλειψη θάρρους* αλλά και η *λογική του κοινού ανθρώπου*· αντίθετα οι πρωταγωνιστές είναι αποφασιστικοί, τολμηροί, διακατέχονται από έντονα συναισθήματα και πάθη και συχνά οδηγούν τις καταστάσεις στα άκρα, υπερβαίνοντας το μέτρο και τη λογική· η σύγκριση αυτή γίνεται για να διαγραφεί καλύτερα ο ήρωας-πρωταγωνιστής,

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

Οι καινοτομίες του Σοφοκλή

Ο Σοφοκλής

α. θα αυξήσει τον αριθμό των χορευτών από 12 σ 15· με *διάφορους χορευτικούς συνδυασμούς* ο χορός μετατρέπεται σε δραματικό πρόσωπο το οποίο μετέχει στην εξέλιξη της δράσης,

β. θα μειώσει την έκταση των χορικών και, αντίστοιχα, θα αυξήσει τα διαλογικά μέρη,

γ. θα διασπάσει τη διδασκαλία μιας συνεχόμενης τριλογίας με κοινή υπόθεση, σε τρεις χωριστές τραγωδίες με διαφορετικό περιεχόμενο η καθεμιά και θα εισαγάγει τη σκηνογραφία με την κατασκευή μεγάλων πινάκων που στηρίζονται σε *περιάκτους*.

Η γλώσσα του Σοφοκλή διακρίνεται για την κομψότητά της, χρησιμοποιεί λόγιες λέξεις μεγαλοπρεπείς όχι καθημερινές, με λίγους στίχους χωρίς να χάνουν οι εικόνες σε ό τι αφορά την περιγραφή.

Ο Σοφοκλής χειρίζεται με επιδεξιότητα την *τ ρ α γ ι κ ή ε ι ρ ω ν ε ί α*, , την *π ε ρ ι π έ τ ε ι α* και την *α ν α γ ν ώ ρ ι σ η*, παρουσιάζει άριστα το ήθος των ηρώων του και αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο οι Αθηναίοι τον αποκάλεσαν *μ έ λ ι τ τ α ν* ενώ ο Αριστοφάνης έλεγε ότι *τό στόμα αὐτοῦ μέλιτι κεχρισμένον ἦν*.

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

Τραγικές μάσκες*

<https://antonispetrides.wordpress.com>

Σημείωση

Η εξέλιξη των χορικών τον 5^ο και 4^ο αι. π.Χ.

Με τον Σοφοκλή συνδέεται η αύξηση των μελών του τραγικού χορού από 12 σε 15. Ο τραγικός χορός αποκρυσταλλώνει πια τον ρόλο του παρατηρητή των γεγονότων, ο οποίος δεν μετέχει ενεργά στην εξέλιξη της πλοκής, αλλά συμπαρίσταται ψυχολογικά στον πρωταγωνιστή, συμπυκνώνει στα άσματά του την ηθική, «διδασκτική» ουσία των δρωμένων και ανάγει τη δράση στο Κ α θ ό λ ο υ με μυθολογικές και άλλες αναγωγές.

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

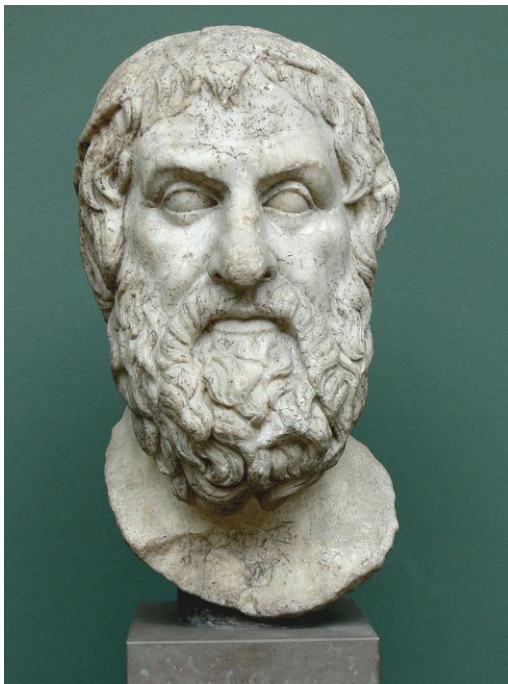
Τον ρόλο αυτό επιτελεί ο χορός και στις πλείστες γνωστές τραγωδίες του Ευριπίδη. Στον Ευριπίδη όμως σταδιακά τα χορικά άσματα αποσπώνται από τη δράση: οι χοροί ειδικά του ύστερου Ευριπίδη τραγουδούν χορικά άσματα που δεν προκύπτουν στενά από τα γεγονότα, αλλά έχουν ένα γενικότερο, ουδέτερο χαρακτήρα. Αυτή η τάση θα κυριαρχήσει σιγά-σιγά, σε βαθμό που τα χορικά, ήδη από τα τέλη του 5^{ου} αιώνα θα καταστούν εν τέλει έ μ β ό λ ι μ α: χορικά δηλαδή ι ν τ ε ρ μ έ δ ι α (intermedia) , που παρεμβάλλονται μεταξύ των επεισοδίων. Τα τραγούδια αυτά ενδέχεται να μην τα συνέθετε καν ο ίδιος ο τραγικός ποιητής· να ήταν κοινά άσματα της εποχής ή/και χορικά στα οποία ο συγκεκριμένος χορός είχε τρόπον τινά «εξειδικευθεί».

Η εξέλιξη αυτή δεν είναι άσχετη με το γεγονός ότι από τον 4^ο αιώνα και εξής τα έργα γράφονται με σκοπό την εξαγωγή τους σε όλο τον ελληνικό κόσμο. Κατά τις περιόδους τους οι τραγωδοί δεν συνοδεύονταν από τους χορούς, αλλά προσλάμβαναν χορευτές επί τόπου. Μία ακόμη εξέλιξη σχετίζεται με την υποχώρηση της σημασίας των χορικών στην τραγωδία (ίσως να αποτελεί εν μέρει συνέπεια και της υποχώρησης αυτής): η αλλαγή στην αρχιτεκτονική του θεάτρου και η δημιουργία του προσκηνίου, δηλαδή της

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

υπερυψωμένης σκηνής, η οποία διαχωρίζει πια ξεκάθαρα τον χώρο δράσης των ηθοποιών από την ορχήστρα. Το χορικό στοιχείο, βεβαίως, δεν εκλείπει ποτέ από την τραγωδία, δηλαδή η βασική δόμηση της τραγωδίας στη βάση της εναλλαγής αδόμενων και απαγγελιομένων μερών δεν καταργείται: συνεχίζει να υπάρχει, αλλά επιτελεί πια άλλο ρόλο.

<https://antonispetrides.wordpress.com>

Ο Σοφοκλής

Χαρίκλεια Μυττά, φιλόλογος

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!